

Učiteljski Tovariš

Glasilo „Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani“.

Urejujeta:

Jakob Dimnik in Engelbert Gangl

Hotela v Ljubljani.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Jakob Dimnik, Šubičeve ulice št. 3.

Vsebina: XI. skupščina „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“ v Gorici. — Črna tabla. — M. Poklukar: Olajšave. — Naši dopisi. — Vestnik.

XI. skupščina „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“ v Gorici.

Vzlic vsem oviram se je vendar vršilo tudi letošnje zborovanje „Zaveze“ in sicer v Gorici dne 10. in 11. kimavca. Delale so se zborovanju vse mogoče zapreke in to od strani okrajnega glavarstva, ali vzlic temu je bila udeležba ogromna.

Proti prepovedi zborovanja, koncerta in banketa se je bilo predsedništvo „Zaveze“ brzojavno pritožilo na ministrstvo in izposlovalo dovoljenje, da se je smelo vršiti vsaj glavno zborovanje. Ker razen primorskih učiteljev nihče ni vedel, da je izšla ta prepoved, se je zbralo v nedeljo več sto slovenskih učiteljev in učiteljic v Gorici. Prihiteli so iz vseh strani slovenske domovine. Pripeljalo jih je prepričanje, da je njihova dolžnost, pokazati na slovesen način svojo solidarnost in v prvi vrsti svojo solidarnost s primorskimi učitelji in učiteljicami, temi vrlimi, resnično narodnimi oduševljenimi ljudskimi vzgojitelji, ki žive v takih razmerah, da smemo te razmere s popolnim prepričanjem imenovati evropski škandal.

Ker smo že v zadnji številki izpregovorili jasno besedo o vtiskih, ki smo jih dobili pri tem zborovanju, podajamo tu običajno poročilo o zborovanju učiteljskega parlamenta.

I. Seja upravnega odbora v „Šolskem domu“.

Predsednik Luka Jelenc pozdravi odbornike, konstatuje sklepčnost in otvori sejo. Neprisotni odborniki so se pismeno opravičili.

Tajnik Dragotin Češnik prebere na poziv predsednikov svoje poročilo, katero pride na prazpravo pri seji delegacije.

Razprave o tem in drugih poročilih upravnih odborov so se udeležili gg. odborniki, ki so ali pojasnjevali, ali dodatno predlagali nasvete, oziroma predloge, katere je sprejel upravni odbor enoglasno.

Upravni odbor reši nekatere vloge posameznih društev in članov.

V nadaljnjem razpravljanju določi upravni odbor, da določa in sklepa delegacija o točkah, ki jih je prepustil in postavil v vrsto razprav upravni odbor.

Ko so še nekateri člani stavili nekaj predlogov — zlasti glede imenovanja častnih članov, volitev v odbor „Družbe sv. Cirila in Metoda“ in v odbor „Slovenske Maticе“, zaključil gospod predsednik sejo upravnega odbora.

II. Seja delegacije v „Šolskem domu“.

Sejo delegacije, katere so se udeležili 104 delegati, oziroma delegatinje, je otvoril predsednik „Zaveze“, Luka Jelenc, s približno takim ogovorom:

„Slavna delegacija! Po preteku 13 mesecev se je zopet sešla častita delegacija v posvetovanje.

Upravni odbor „Zaveze“ Vas je povabil, cenjeni gospodje delegati in dame delegatinje, da Vam poroča o svojem delovanju od lanske slavnostne skupščine do danes, da sodite, smo li delovali v Vašem smislu, smo li kaj opustili, ali kaj ukrenili, kar po Vašem mnenju ni povzdignilo ugleda našemu stanu. Tu Vas prosimo odkrite besede, da ne bo nesporazumljenja v naših vrstah, da ne bo kak naš korak podrl sloge med upravnim odborom, oziroma direktorijem in med nekaterimi člani častite delegacije. Lanski napadi zavoljo znane zadeve so nas boleli. V nadrobno delovanje v minulem letu se ne bom spuščal, ker ima o tem besedo gospod tajnik, ne morem pa preiti, da ne bi omenil mogočnega gibanja med učiteljstvom po vsej Avstriji za izboljšanje našega gmotnega stanja. V to gibanje je posegla „Zaveza“ in se posebno trudila, da bi se doseglo v tem stremljenju solidarno postopanje vsega avstrijskega učiteljstva.

Tako solidarno postopanje je neobhodno potrebno, ako hočemo kdaj doseči, da bo država prispevala za ljudsko šolstvo posameznim kronovinam. Saj vemo, da od posameznih deželnih zastopov nimamo pričakovati zadostnega izboljšanja naših gmotnih razmer.

Na Kranjskem smo dosegli vsaj osebni status, štajerskemu učiteljstvu so se letos izboljšale plače, a ne toliko, kolikor so naše zahteve.

Na Primorskem so pa razmere žalostne, da žalostneje biti ne morejo, ker niti upanja ni, da bi se kmalu kaj zgodilo v olajšavo Vaše bede. V to bo treba zastaviti vse naše sile! (Pritrjevanje.)

Častito delegacijo pozdravljam najiskrenejše, prav posebno pa gg. delegate in dame delegatinje onih učitelj-

(Dalje str. 207.)

Črna tabla.

Iz Vrtovčeve razprave „o učiteljskem gmotnem stanju na Goriškem“ pri glavnem zborovanju XI. skupščine „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“, dne 11. kimavca 1899, kako je namreč deželni zbor Goriški vsled vedno vsestransko naraščajoče draginje na opetovane mile prošnje izboljševal svojemu učiteljstvu plače in njih dohodke sploh, posnamemo sledeče:

Leta izboljšanja	P l a č i l n e v r s t e																								Opazke
	I.				II.				III.				IV.				Podučitelj				Podučiteljica				
	Plača	Opravlnina	Stan.	Skupaj	Plača	Opravlnina	Stan.	Skupaj	Plača	Opravlnina	Stan.	Skupaj	Plača	Oprav.	Stan.	Skupaj	Plača	Oprav.	Stan.	Skupaj	Plača	Oprav.	Stan.	Skupaj	
	gld.	gld.	gld.	gld.	gld.	gld.	gld.	gld.	gld.	gld.	gld.	gld.	gld.	gld.	gld.	gld.	gld.	gld.	gld.	gld.	gld.	gld.	gld.	gld.	
1870	600	300	240	1140	500	200	200	900	400	100	120	620	300	50	60	410	240	—	—	240	192	—	—	192	Plača podučitelja-ice je znašala 60 % učiteljske plače iste občine.
1875	600	200	240	1040	500	100	200	800	400	50	120	570	Ta plačilna vrsta je odpadla				240	—	80	320	192	—	60	252	Na opravljalni po 100, oziroma 50 gld. manj.
1879	600	30.50 75.100	100	800	500	30.50 75.100	100	700	400	30.50 75.100	100	550	Ta plačilna vrsta je odpadla				300	—	80	380	280	—	60	340	V letu 1879. se je določila opravljalna za enorazrednico 30 gl., dvorazrednico 50 gld., trirazrednico 75 gld., štiri ali večrazrednico 100 gld. — Na opravljalni in stannarini 100—200 gld. zopet manj. V tem letu je deželni zbor odpravil krajevni sistem in vpeljal personalni. $\frac{1}{12}$ skupnega števila stalnih in začasnih učiteljev je prišla v I. plačilno vrsto, $\frac{8}{12}$ v II. plačno vrsto, $\frac{8}{12}$ v III. plačno vrsto.
1896	600	30.50 50.100	100	750	500	30.50 75.100	100	650	400	30.50 75.100	100	530	Ta plačilna vrsta je odpadla				300	—	80	380	280	—	60	340	V letu 1896. je deželni zbor odpravil dvanajstinko ter uvel desetinke, tako da pride $\frac{2}{10}$ v I. plačilno vrsto, $\frac{4}{10}$ v II. plačilno vrsto, $\frac{4}{10}$ v III. plačilno vrsto — pa le stalno nameščenih učiteljev!!

Nastopni zgled nam to izboljšanje po desetinkah pojasni. V nekem okraju je bilo 24 stalnih in 12 začasnih učiteljev. Po postavi iz leta 1879. je znašalo skupno število 36. $\frac{1}{12}$ od 36 v I. plačno vrsto t. j. 3; $\frac{3}{12}$ od 36 v II. plačno vrsto t. j. 9; $\frac{8}{12}$ od 36 v III. plačno vrsto t. j. 24.

Vsled najnovejšega izboljšanja po desetinkah pošteva postava izmed omenjenih 36 učiteljev le 24 stalno nameščenih; 12 začasnih učiteljev izključi postava iz leta 1896. iz skupnega števila. Pride torej $\frac{2}{10}$ od 24 v I. plačno vrsto t. j. 4; $\frac{4}{10}$ od 24 v II. plačno vrsto t. j. 8; $\frac{4}{10}$ od 24 v III. plačno vrsto t. j. 12; 12 jih je bilo torej izključenih.

V letu 1897. je bilo izmed 141 slovenskih učiteljev v I. plačni vrsti 21, v II. plačni vrsti 41, v III. plačni vrsti 75 in 4 podučitelji.

Izmed 54 slovenskih učiteljic jih je bilo v I. plačni vrsti 5, v II. plačni vrsti 11, v III. plačni vrsti 31 in 7 podučiteljic.

Učitelj ima prvih 8 let, izvzemši stanovanje, 1 gld. 9 kr. na dan, učiteljica 90 kr., podučitelj 80 kr. in podučiteljica 76 kr.

Plač goriškega učiteljstva ne moremo primerjati s plačami žendarmov, finančnih stražnikov, policajev, dacarjev, državnih slug i. t. d. Plače teh gospodov presegajo plače učiteljstva sploh. Učitelj-učiteljica, podučitelj-podučiteljica se ne more glede plače primerjati niti z navadnimi rokodelci, hlapci in deklami. Dandanes se mora plačati zadnjemu težaku za dnino 1 gld. Ni-li res?

Tako postavodajavec svojemu učiteljstvu na Goriškem! Kakor se nam zatrjuje, namerava g. Vrtovec pri prvi priložnosti razpravljati krvavo zgodovino, kako so se omenjeni, že itak pičli postavni dohodki učiteljstvu, njihovim vdovam in sirotam neusmiljeno trgali.

skih društev, ki so v minulem upravnem letu pristopili k „Zavezi“. Ta društva so: Ljubljansko in kočevsko učiteljsko društvo, učiteljsko društvo za ljubljansko okolico in jubilejsko podporno društvo slovenskih učiteljic. Seja delegacije je otvorjena.“

Ko predstavi policijskega komisarja g. Mozetiča, poroča tajnik g. Drag. Češnik ter prečita poročilo, ki ga je odobril že upravni odbor. Iz tega poročila povzamemo, da je v „Zavezi“ 35 učiteljskih društev, 1766 pravih, 92 podpornih in 47 častnih članov — skupaj torej 1905 članov. Učiteljska društva, združena v „Zavezi“, so imela 121 zborovanj in 242 predavanj. „Zaveza“ kot taka pa ima 9 častnih članov. „Zaveza“ je imela do danes 13 glavnih skupščin v raznih krajih slovenskih naših kronovin ter si je vsestransko prizadevala, da bi tako gmotno kot duševno dvignila slovensko učiteljstvo, ki je tako krepko združeno v „Zavezi slovenskih učiteljskih društev“. Gospod tajnik je razvil v nadaljnjem poročilu jasno sliko o šolskem muzeju in se je dotaknil delikatnega vprašanja, ki ga je povzročil nastop nekega učitelja na Štajerskem. — Omenja deputacijo, ki je šla iskat na Dunaj pomoči učiteljstvu, ki deluje za blaginjo avstrijskih narodov. Takisto omenja spomenico, ki jo je vložila „Zaveza“ državnemu zboru za izboljšanje učiteljskih plač. — Z živo besedo govori poročilo tajnikovo o bednem stanju goriškega učiteljstva. — Natančno poroča tajnik o preosnovi društvenih pravil, o idealni podpori „Češko-slovenskega spolka“ v Pragi za povzdigo slovenske mladinske književnosti, o shodu južnoštajerskega učiteljstva — itd. Izborna to poročilo navdušeno zaključuje, poudarja g. tajnik, da bo še v bodoče delovalo slovensko učiteljstvo pod praporom črno-žoltim v čast avstrijskih slovanskih narodov.

Gospod Gradišnik pojasnjuje neko mesto v tajnikovem poročilu, takisto gg. Zupan, Strmšek in Možina.

O šolskem muzeju pojasnilno poroča g. Dimnik, da se bodo po pospeševalnem prizadevanju gospoda župana ljubljanskega g. Hribarja dobili za ta zavod primerni prostori.

Ko pojasni g. tajnik nekatera vprašanja, sprejme delegacija njegovo poročilo.

Blagajnik g. Fr. Luznar poroča o gmotnem stanju „Zaveze“, iz katerega posnamemo, da je imela „Zaveza“ v preteklem letu 215 gld. 55 kr. dohodkov in 268 gld. 61 kr. stroškov, „Popotnik“ pa 2235 gld. 9 kr. dohodkov in 1901 gld. 23 kr. stroškov. Po govorih gg. Brinška, Tomana, Škrbinca in Bernota ter po pojasnilih gg. predsednika in blagajnika je bilo blagajniško poročilo sprejeto.

Za pregledovavce računov so bili izvoljeni gđc. J. Miklavčič in gg. Rus in Bregant.

Gospod Dimnik predlaga, da se povišajo doneski pravih članov na 30 kr., podpornih članov pa na 15 kr. — Sprejeto.

O poročilu o prevzetju „Učiteljskega Tovariša“ v last „Zaveze“ je poročal g. Češnik. Po pojasnilu gospoda predsednika je odobrila delegacija stavljene predloge, pod katerim odda z novim letom „Slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani“ svoje glasilo „Zavezi“.

Gospod Šijanec govori o preureditvi društvenih listov ter prečita resolucijo gornjegrajskega učiteljskega društva, g. Možina tudi želi nekaj izprememb glede preosnove obeh listov. Ko pa stavi g. Češnik konkretni pred-

log, je govoril o tem g. Medvešček ter prosil štajerske tovariše, naj se o tem izjavijo; g. Strmšek meni, da ni zavoljo tega zadržka med štajerskim učiteljstvom. Ko so govorili še gg. Dimnik, Strmšek in Gradišnik, je obveljal Češnikov predlog z dodatnim predlogom Dimnikovim, da naj ostane „Popotnik“ še nadalje začasno v Mariboru. Bil je sprejet tudi predlog g. Strmška glede bodočega urednika šolsko-političnega lista.

Izpremenjena pravila in izpremenjeni poslovni red sprejme delegacija enoglasno. Takisto se sprejme vzpored za glavno zborovanje.

Koncem seje delegacije je naznanil g. predsednik, da predlaga upravni odbor, naj se imenujeta častnima članoma „Zaveze“ zaradi zaslug, ki sta si jih pridobila za slovensko učiteljstvo in šolstvo — župan ljubljanski g. Ivan Hribar ter g. dr. Ivan Tavčar. Predlog je bil sprejet enoglasno in navdušeno.

III. Glavno zborovanje.

Vsled pritožbe „Zavezinega“ direktorija za ministrskega predsednika je tržaško namestništvo razveljavilo odredbo okrajnega glavarstva goriškega, s katero se je bilo prepovedalo celo glavno zborovanje in je dovolilo, da se je isto vršilo javno. Ako bi ne prišlo to dovoljenje, bi se vršilo to zborovanje po § 2. zakona o shodih.

Izmed oficialnih oseb so se udeležili glavnega zborovanja, torej plenarne seje učiteljskega parlamenta, samo — tri. Samo poslanci prof. Berbuč, dr. Gregorčič in dr. Tuma so prišli na zborovanje, druge javne osebe ni bilo nobene. Zato pa je bilo učiteljstvo navzlic vsem spletkam mnogoštevilno zastopano. Od vseh strani so bili prihiteli slovenski učitelji in tudi primorski, dasi zbegani po noticah v „Primorcu“ ter v „Primorskem Listu“ in po vsakovrstnih dekretih, so bili mnogobrojno zastopani. Zborovanje je bilo impozantno.

Ponižno primorsko učiteljstvo je postopanje oficialnih krogov vseh vrst preneslo tiho in mirno, ne da bi se pritožilo, z neko resignacijo, kakor da drugače ne more biti.

Zborovanju je predsedoval „Zavezin“ predsednik, zasluzni, takti in vendar neustrašni g. Luka Jelenc, ki si je s svojim mirnim in previdnim, pa vendar odločnim postopanjem pridobil najiskrenejše spoštovanje vsega učiteljstva. Otvorivši zborovanje, je naglašal predsednik, da se mora učiteljstvo še vedno trdno boriti za svoj obstanek, zlasti na Primorskem, a vzlic temu so se našli tovariši, ki so se dali zvabiti v celice ljubljanskega semenišča, da vržejo med učiteljstvo razdor, in v istini — ni jih videti na današnjem zborovanju.

Učiteljstvo se je zbralo, da povzdigne solidarni svoj glas, da čujejo njegov glas tako prijatelji kakor sovražniki. Prijatelje prosi učiteljstvo, naj zvesto ostanejo na njegovi strani. Prijatelji se spoznajo po njihovih delih, in če se sodi po delih, se mora priznati, da je narodna napredna stranka najboljša prijateljica slovenskega učiteljstva; o tem so se prepričali tudi goriški učitelji. V tej stranki — je dejal predsednik ob živahnem pritrjevanju navzočnikov — najdemo učitelji vedno podpore, te stranke se oklenimo. (Burno pritrjevanje.)

Nadalje je predsednik omenjal 30 letnice sedanjega ljudsko-šolskega zakona. Nihče, je dejal, ne more utajiti velikanskega napredka, ki ga je povzročil ta zakon. Učiteljstvo je navdano tistega duha, ki prešinja ta zakon, in zato naj izjavi učiteljstvo na tem svojem zborovanju,

da niti za las ne odstopi od načel in določeb tega zakona. (Burno pritrjevanje.)

Predsednik se je potem spominjal umrle cesarice in pozval zborovavce, naj zakličejo cesarju trikrat „Slava“, kateremu pozivu so se vsi navzočniki navdušeno odzvali, potem pa je toplo pozdravil vse učiteljice in učitelje ter neučitelje, ki so s svojo udeležbo pri zborovanju hoteli pokazati učiteljstvu svoje simpatije.

Na predlog gospoda ces. svet. Vodopivca je bilo sklenjeno, odposlati cesarju brzojavnim potom izjavo vdanosti. Potem je g. Vodopivec v imenu goriškega pripravljavnega odbora pozdravil udeležnike in pojasnivši, da ni bilo mogoče, jih sijajno sprejeti, je zaklical vsem: Dobro došli!

Po prečitaniu došlih pozdravov je predsednik naznanil, da je delegacija izvolila deželnega odbornika dr. Tavčarja in ljubljanskega župana Hribarja za častna člana „Zaveze“, kar je bilo z oduševljenjem vzeto na znanje.

O avstrijskega učiteljstva delu in plači je jako lepo in s pravim navdušenjem za učiteljski poklic poročal g. E. Gangl. Poudarjal je, da morajo učitelji sami zagovarjati svoje delo in širiti razumevanje za njihove naloge, da morajo na svoje pošteno in težko delo opozarjati državo in druge faktorje ter zanje zahtevati plačilo. Slovensko učiteljstvo nima drugod prilike, da se oglasi, kakor v svojem parlamentu, to je na shodu „Zaveze“. Učiteljstvo se lahko ponaša s svojimi uspehi in s svojimi zaslugami. Za te uspehe dobiva pač prijaznih besed in dobrih pogledov, ali učiteljstvo ne išče ne besed ne pogledov, nego dejanj. Učiteljstvu naj se da, kar mu gre, učiteljem naj se da vsaj toliko, da bodo siti. V državi vlada veliko razburjenje, ali tega razburjenja niso provzročili samo politični momenti, ampak tudi učiteljsko vprašanje. Ni ga lista, ki bi se ne bavil z učiteljskim vprašanjem. Nekateri listi pišejo o tem vprašanju v šoli in učiteljstvu prijaznem smislu, drugi pa so nasprotni. In nasprotni so, ker nečejo, da bi bili narodi omikani, ker vedo, da tema dela najbolje v temi. Kakor kak lažnjivi kljukec govori § 55. o tem, kar mora učitelj imeti, a še danes nima tega. In vendar je avstrijsko učiteljstvo vredno boljšega plačila ne le po svojih uspehih v šoli, po svoji izobrazbi, ki dviga učiteljstvo nad nekatere bolj plačane stanove, ampak tudi po drugem svojem delovanju. Učiteljstvo deluje na polju književnosti; ko bi ne bilo učiteljev, bi ne bilo ne čitalnic, ne pevskih društev in še marsičesa ne. Preko učiteljskega vprašanja se ne pride na dnevni red. Deželni in državni poslanci slovenski morajo pomoči, da se to vprašanje ugodno reši, ako hočejo sploh rodoljubi biti. Njihova dolžnost je, da povzdignejo svoj glas ter zakličejo državi: Ker vladaš, plačaj! Dežele težko zmagujejo stroške za šole. To je vzrok, da nekateri davkoplačevavci šolo preklinjajo. Zakaj bi država, ki ima vso oblast nad šolo in nad učiteljstvom, ne žrtvovala vsaj toliko, da bi učiteljstvo ne trpelo pomanjkanja? Ona ima vse v rokah, a vendar ravna z učiteljstvom kakor prava mačeha s pastorko.

Govornik, čegar izvajanjem je sledilo burno pritrjevanje, je nasvetoval naslednji resoluciji:

1.) Upravni odbor „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“ se opetovano obrni s primerno utemeljenimi prošnjami do vseh slovenskih in hrvaških poslancev avstrijskih, ki so zastopniki slovenskega, oziroma hrvaškega naroda v deželnih in državnih zborih, da skupno pozovejo avstrijsko vlado, da prispeva k stroškom, ki jih

žrtvujejo posamezne dežele za vzdrževanje učiteljstva, toliko, da se bodo mogle njega plače urediti tako, da bodo enake prejemkom državnih uradnikov zadnjih treh plačilnih razredov.

2.) Upravni odbor „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“ se obrni z ulogami do vseh avstrijskih učiteljskih zvez, da storé iste korake kot „Zaveza slovenskih učiteljskih društev.“

O gmotnem stanju ljudskega učiteljstva na Goriškem je govoril g. A. Vrtovec iz Tolmina. Za nekak motto svojemu govoru si je izbral pregovora: „Kolikor plačaš — toliko veljaš“ in pa „Nevednost je draga“.

Podal je verno sliko preklavernega položaja goriškega učiteljstva, sliko, ki je pretresla vse poslušavce in opetovano izzvala opazke, izražajoče opravičeno ogorčenje goriškega učiteljstva, dasi je govornik razpravljal mirno in stvarno ter takoj v uvodu poudarjal, da ne misli nikogar žaliti ali izzivati.

Vse učiteljstvo v Avstriji je prosilo za izboljšanje svojih plač, in prosili so za to tudi drugi stanovi. Vsem so se dohodki izboljšali; uradnikom, duhovnikom, oficirjem, slugam, dninarjem, prav vsem. Tudi učiteljski glasovi so v drugih kronovinah padli na usmiljena srca, glasovi in prošnje goriškega učiteljstva pa so padale na trdo ledeno skalo.

Goriški deželni zbor je štirikrat izpremenil zakon o učiteljskih plačah, ali plač samih niti za krajcar ni izboljšal; nasprotno, opravilne doklade in doklade za stanovanje je še skrčil, in ko je namesto krajevnega sistema uvedel osebni sistem, je manipuliral tako, da se je zmanjšalo število tistih, ki so prišli v višje plačilne razrede.*) Res, sramovati se je pred civilizovano Evropo, kaj se z goriškim učiteljstvom godi. Zdaj so plače take, da ima stalni učitelj na dan 1 gld. 9 kr., stalna učiteljica 90 kr., podučitelj 82 kr. in podučiteljica 76 kr. Še žandar za poskušnjo, ki se šele uči svojega poklica ter brati in pisati, še tisti živi v veliko boljših razmerah! Položaj je posebno obupen, ker velja o poslancih: nazaj ne smejo, naprej ne morejo. Poslanci do prihodnjih volitev ne morejo pomagati, a volitve bodo v normalnih razmerah šele v dveh letih. Tudi na politične shode je prišlo učiteljstvo, da zastopa svoje težnje. Na shodu političnega društva „Sloga“ dne 25. vel. travna, ko se je govorilo o zvišanju učiteljskih plač, je bilo navzočih mnogo duhovnikov, a le trije duhovniki so vzdignili roke, ko se je glasovalo radi plač! In tudi časopisje ni učiteljstvu naklonjeno. Učiteljstvo bi rado ljubilo in spoštovalo, pa ne more.

Na besede ne da učiteljstvo prav nič več. Samo ena pot mu je odprta: Obrniti se zopet do cesarja. (Klici: Nas ne pustite!) Cesar lahko namigne, naj deželni zbor izboljša učiteljske plače, ali vsaj ne bo več odtrgaval. Lani vlada ni podpirala učiteljske prošnje za avdienco, dočim je poštarjem, slugam in drugim stanovom izposlovala, da so mogli stopiti pred vladarja. Govornik je s toplimi, od srca prihajajočimi besedami apeliral na navzočnega vladnega zastopnika, naj sporoči vladi prošnjo, da bi podpirala prizadevanje učiteljev, da bodo sprejeti v avdienci.

Potem je govornik razpravljal o potrebi višje izobrazbe učiteljstva, ker učiteljišče v Kopru ne daje tega, kar učitelj potrebuje. Pojasnjeval je, da bi bile potrebne različne reforme, da bi si učiteljstvo pridobilo širje obzorje in jasne pojme tudi o temeljnih načelih zdravstva, pravo-

*) Glej „Črno tablo“ na strani 206!

znanstva itd., da bi mogli ljudstvu tudi v takih zadevah iti na roke. Premestitev učiteljskega iz Kopra je nujno potrebna. Iz materialnih razlogov zategadelj, ker dijaki v Kopru s pičlimi svojimi podporami in s štipendijami, ki jih dobe neredno, ne morejo izhajati, postranskega zasluzka pa absolutno nikakega ni dobiti. Iz narodnih ozirrov pa je premestitev potrebno zategadelj, ker so slovenski in hrvaški dijaki v Kopru izročeni na milost in nemilost laškemu prebivavstvu, tako da često niti na ulico ne smejo, da pokajo za njimi revolverji in da jih morajo varovati žandarji.

O govoru g. Vrtovca, ki je bil sprejet z živahnim odobravanjem, se je vnela daljša debata.

Nadučitelj g. Medvešček je pripomnil, da so bili učitelji tolminski pri razdelitvi 11.000 gld., za kolikor je svoj čas deželni zbor v občie zvišal plače, zapostavljeni zategadelj, ker je tam učiteljstvo uživalo neko drugo ugodnost. Glede poslancev je dejal, da je predgovornik dobro označil njih položaj, rekši, da nazaj ne smejo, naprej ne morejo. A kdo je tega kriv? Sami so krivi! Saj so kar iskali sredstev, da bi deželni zbor ne mogel poslovati. Iskali so jih, in žrtev so učitelji! — Premestitev učiteljskega iz Kopra se bo težko dosegla. Saj se ve, kdo je učiteljskega tja spravil. — Kar se tiče še večjega šolanja, je treba reči: prej jesti — potem govorimo o drugih stvareh.

Nadučitelj g. Bajt iz Ajdovščine je omenjal znani izrek o krvavih žuljih. Tožba, da so kmetje z bremeni preobloženi, je opravičena. A zakaj plačujejo za šolstvo le posestniki? Zato, ker ni v deželi nič kupčije in nič obrtnije. Kmet zato več plača, ker gleda le, da postanejo njegovi sinovi zopet kmetje. Ko bi bile trgovine in obrtnosti, ko bi imela dežela drugih virov dohodkom, bi odpadla bremena za šolstvo. Učiteljstvu so doslej plače le zmanjševali in to vsled tega, ker pri tem vprašanju odločujoči moške niso prijatelji omike. Plač zategadelj niso izboljšali, ker jih niso hoteli izboljšati, in to je tudi vzrok, da se je nalašč nekaj predlagalo, o čemer se je vedelo, da ne prodere.

V debato so posegli še gg.: Strmšek, Vittori, Furlani in Vrtovec, na kar so bile sprejete naslednje resolucije: 1.) Učiteljstvu naj se da prilika do višje strokovne izobrazbe; 2.) plača zadnjih štirih razredov državnih uradnikov; 3.) e. kr. učiteljskega naj se iz Kopra premesti v Tst ali v Gorico; 4.) „Zaveza slovenskih učiteljskih društev“ naj vnovič prosi za avdienco pri cesarju.

O zadnji točki vzporeda je poročal g. Šega iz Logatca in je nasvetoval naslednje predloge: a) „Zaveza“ zberi potrebni material iz vseh slovenskih pokrajin v dokaz, da naj se odvzame krajnim šolskim svetom pravica sestavljanja ternopredlogov in da se odpravijo krajni šolski nadzorniki. S temi dokazi opremljeno prošnjo naj „Zaveza“ pošlje naravnost državnemu zboru. Obenem naj se obrne do nemške, češke in poljske učiteljske zaveze, da one ravno isto store. b) „Zaveza“ naj deluje na to, da se odpravijo takomenovani sprejemni izpiti za vstop v kako srednjo šolo, bodisi v gimnazijo ali realko, pri onih učencih, ki so dovršili z dobrim uspehom ljudsko solo.

Utemeljeval je te nasvete zlasti s tem, da v krajnih šolskih svetih so le redkokje omikani ljudje v teh korporacijah, največkrat sede v njem prav navadni kmetje: ki smatrajo učitelje za zadnje hlapce. In vendar imajo krajni šolski sveti pri vseh šolskih zadevah prvo besedo, učitelj je podrejen vsakemu izmed njih, oni imajo tudi

vpogled v tajno kvalifikacijo, učitelj pa ne, a krajni šolski nadzorniki imajo po ukazu z dne 20. sušca t. l. pravico do vsega.

V debato o teh predlogih so posegli gg.: Bajt, Strmšek, Urbančič, Črnagoj, Vrtovec in Šega, na kar sta bila oba predloga sprejeta.

S tem je bil končan dnevni red, in je predsednik g. Jelenc, zahvaljujé se vsem navzočnikom za udeležbo, zaključil zborovanje.

Olajšave.

Spisal M. Poklukar.

XII.

Olajšavam v zadnjem članku si ne upamo postaviti več posameznega učitelja paznemu bravcu in marljivi bravki pred oči; pokaže naj se v spremstvu viteškega osobja, katero se je zavezalo za vse življenje delitev veselja in žalosti z njim po božjih besedah: „Človeku ni dobro samemu biti.“ Te svetopisemske besede nam potrdi tudi slavni pesnik, kateri prepeva o človeku, ki je nesrečen, ako sam uživa srečo; kateremu je gorje, če je sam v nesreči; podkrepi nam jih i pregovor: „V slogi je moč.“

Združenje dveh oseb v ednoto, katero v navadnem življenju zakon imenujemo, je potrebna ustanova človeštva, in mnogo se je že in se bo še pisalo o njem, ker je pogosto merodajen za vso bodočnost dotičnikovo, in mladeniči ter device potrebujejo pogostih kašipotov, da srečno dospejo k svojim smotrom. Nespametno bi bilo trditi: „Oženi se in srečen boš“, ali narobe: „Ne omoži se in srečna boš“, ker se vsak dan primeri, da je v zakonu sreča, četudi so ob poroki vsi nesrečo prorokovali, in da je nesreča, akoravno so mlada poročenca vsi blagrovani ali zavidali. Zato ne svetujemo niti samotarstva, niti zakona; vsak naj sam premisli svoja glavna svojstva, kateremu naštetih stanov se bolje prilagajo in potem naj si uravna svoj poklic; podamo pa onemu junaku, oziroma junakinji, ki se je odločil zakonskemu življenju, nekaj navodil, katera se mu bodo prilagala od začetka zakonskega življenja do konca dni, ki so mu v to določeni.

Srečen zakon zelo sladi družetoma življenje, a ubožno učiteljstvo lahko postavi bliskoma na veljavno in vplivno mesto; mnogokrat je v tem podobno onemu zelišču v zgodnji pomladi, katero zaradi mraza ne more ozeleneti, a kadar potegne gorak veter s toplim dežjem, ozeleni in ocvete v eni noči; ker imamo često potrebne zmožnosti, a nimamo ugodnega stališča, da bi jih pokazali. Na tej bolezni trpi precejšen ulomek učiteljskega osobja, katero ovirajo neugodne družinske razmere, neprikladna službena mesta, največ pa moreče gmotno stanje.

Pri zakonih nam često hodijo na misel besede, katere nam je na svatbi smehljuje govoril častit mož, namreč: „Eine Braut soll „frisch“ sein.“ Ta „frisch“ je potem še po pismenkah razložil ter vsaki črki nov pomen pridejal. Začetnica **f** pomenja fromin, **r** znači reich, **i** tirja jung in **sch** zahteva schön. Dostavili bi temu, da je frisch, recimo slovenski krepost, neobhodna potreba k družinski sreči; da je lepota dušna in telesna ter da bi prvi dali prednost, ker je trajna in bolj učinkujoča kakor telesna, katera časih že v prvem letu zvene. Kolikokrat srečamo osebo, katera nam je na prvi hip nevšečna, a

po kratkem razgovoru znosna, naposled pa se nam zdi prav prijetno v njeni družbi, to je učinila dušna lepota; zato nas ne sme prvi pogled oplašiti, ob ženitvi nam je vztrajnosti bolj treba kakor kdaj poprej. Lepote telesne in mladosti družetove ne bomo opisovali, ker to nosi vsak v svojem srcu od zorne mladosti ter bi naših besed gotovo ne poslušal. Dobro pa je, da je bodoča zakonska polovica kolikortoliko izkušena v življenju, ker s popolnoma neizkušenim človekom so marsikake neprilike, kadar stopimo z njim med svet kot družinski glavarji.

Besedo bogat si bomo pa ogledali natančneje, ker ima v pričujočnosti močno privlačno silo. Bogastvo je zopet dušno in telesno; v dušnem imenju se bleste vzvišene lastnosti, nadarjenosti in spretnosti, katere navadno trajajo do groba ter so zato neprecenljive vrednosti in se veliko premalo uvažujejo; telesnemu premoženju pa bi pristeli posestva, denar in kar ima sploh novčno vrednost, a vračunamo tudi trdne dohodke, katere nam prinaša stalno nameščeno osebje s svojo definitivno službo. Pri naših malih plačah je treba prav zelo upoštevati bogastvo, ker so naši službeni dohodki pri sedanji draginji taki, da rede stanu primerno le enega, a v zakonu sta vselej dva in s časom jih je rado še več. Prav pametno uvedbo imajo gospodje častniki, po kateri se morata izkazati poročenca pred zakonom z natanko določenimi tisočaki, drugače jima je nemogoča poroka. To jim daje močno veljavo, zakaj kavalirji so vsi, samci in oženjeni; v nobeni družini ne vlada siromaštvo, in če družina izgubi očeta pred desetim službenim letom, tudi ne trpi pomanjkanja, ker so ji obresti naložene kavcije na razpolago. O neki podobni ustanovitvi se govori že tudi med uradniki. Zakaj bi si učiteljstvo samo ne pomagalo? Nimamo sicer toliko prejemkov, kakor oni, a naši družeti imajo lepše življenje. Ves dan smo skup, le zjutraj tri in popoldan dve in pol ali tri ure smo v šoli; naša služba je brez nevarnosti in podnevna, in ni se nam bati, kdaj pridemo brez roke ali noge domov in kako se bomo jezili s siroveži pri kakih gozdnih in pašniških ogledih. Celih šest tednov prostosti porabimo lahko v zabavo in izlete, ako imamo denar, v najlepših praznikih imamo večdnevne počitke; vse nedelje, prazniki in mnogo četrтков je naših. To so dragocene prednosti, če je kaj cvenka v žepu, a v siromaštvu so nam za nadlogo in dolgčas.

Nismo zoper ženitev, tudi v mladih letih ne, samo srečna naj bo, zakaj mladi možje uživajo več veselja v enem letu, kakor stari pokašljavci v desetih; a smo pa zoper takoimenovane „zaplotne svatbe“, ali še plastičneje, „osmojnice“, katere človeka osmode in opečejo za vse življenje, ker ne priženi ne dušnega, ne telesnega bogastva ter zato ne morejo prinašati nikoli blagoslova, ker nimajo kali srečnemu življenju. Vedi, mladi tovariš in nežna koleginja, da ti imetek dušni ter telesni daje veljavo takoj po sklenjenemu zakonu pred ljudmi, te postavi na branik, s katerega boš lahko odoleval vsem napadom sovražne sreče in še na stara leta bodo preganjali nakopičeni novci skrbi za preskrbljenje družine. Tudi kadar nas usoda udari ter nam nemila smrt s svojo koščeno roko pobere družeta, ne žalujmo brezumno, temveč postavimo se neprijazni usodi v bran z vso preširnostjo, saj nas tolaži narod v svojem reku, da godec več da, kakor zvon vzame. Druga ljudska prislovica nas uči, da je lažje priženiti, kakor priščediti; a zopet druga svari z: „Uboštvo krati moštvo!“ Skrbi torej, da si izbereš ljubeznivega

družeta, ki bode imel poleg drugih dobrih lastnosti še stalno službo ali vsaj toliko denarjev, da boš v potrebi z obrestmi oblačil družino ali plačeval stanarino; tako si boš zdatno olajšal svoj stan ter povzdignil učiteljstvo, in ne bode se pisalo samo o bogatih uradniških hčerah, temveč tudi o učiteljskih.

S tem sklepamo olajšave ter pristavljamo, da nismo hoteli osebno žaliti nikogar; spisali smo tuintam sicer rezek sestavek edino le z namenom, da služimo krasni domovini, ki hrani in brani naš rod in krije častite ostanke slavnih dedov; predragemu narodu, ki rodi velikane na cerkvenem, bojnem in znanstvenem polju; premilemu šolstvu, ki ga povzdigniti je bil, je ter ostane edini naš smoter in najvažnejša naloga v življenju!

Naši dopisi.

Z Goriškega, 21. kimavca. (Ženska ročna dela na učiteljišču v Gorici.) Jako važen predmet so ženska ročna dela, ki jih poučujejo na učiteljišču v Gorici. Učiteljske kandidatnje bi si morale na učiteljišču prisvojiti vso ono spretnost v tem predmetu, katero bodo potrebovale pri pouku v ljudski šoli. Ta predmet je tedaj prav važen in zelo potreben, zakaj učiteljica dovede s tem poukom deklice do tega, da znajo delati nogovice, šivati in krpati obleko in drugo. Da pa bo ta pouk uspešen, bi se moral na učiteljišču poučevati v — materinem jeziku. To se pa na učiteljišču ne godi — ali se vsaj ni do sedaj godilo. Kako bodo tedaj bodoče učiteljice uspešno poučevale ta predmet v ljudski šoli, ako se tega predmeta na učiteljišču poučuje v tujščini? — Znano nam je, da na učiteljišču v Gorici poučuje ženska ročna dela učiteljica B—a. Ta je večša nemškega in italijanskega jezika, a slovensčine ne pozna. Kandidatnje se poučujejo v nemščini in le tuintam se Italijankam dajejo italijanska pojasnila; samo Slovenke se morajo vse nemški učiti. — Da, prišlo je celo tako daleč, da delajo italijanske kandidatnje izpite v italijanski, kar je pravilno, a Slovenke morajo delati vse v nemščini. Še celo praktične nastope morajo Slovenke izvajati v nemškem jeziku, dočim jih delajo Italijanke v italijanskem jeziku. Vprašamo: Ali je to prav? Ali je pedagoško, da zaradi slovenskega jezika nevede učiteljice B—e mora trpeti naš jezik — mora trpeti poučevanje v pouku ženskih ročnih del? — Posledica temu je, da dohajajo med narod slovenske učiteljice z goriškega učiteljišča kot učiteljice ženskih ročnih del, ki ne poznajo slovenske terminologije glede posameznih izrazov. Take učiteljice stikajo po besednjakih, da bi našle za nemški izraz slovenskega. Večkrat ga najdejo, a večkrat ni pravilen in ni tak kakor je predpisan. — To dela učiteljicam velike sitnosti in jih ovira pri poučevanju. To se mora odpraviti! Nasvetujemo novemu gospodu ravnatelju Križničju, da to odpravi. Naj deluje na to, da se bodo naše bodoče učiteljice poučevale v maternem jeziku in v tem jeziku tudi delale izpite. Kaj pomaga, ako imamo knjigo za ženska ročna dela od Stumpfja? Kaj pomaga šolskim oblastnijam, ako priporočajo za ženska ročna dela knjigo, ki jo je spisala učiteljica Pavla pl. Renzenberg, ako se to na učiteljišču ne upošteva?

Upam, da ne bode ta glas — glas vpijočega v puščavi. —

Naše (primorske) slovenske liste pa prosim, da blagovolijo te vrste v svojih predalih ponatisniti, da bodo tudi naši poslanci in člani deželnega šolskega sveta v nadaljnje postopanje o tem obveščeni. Videant consules!

Iz sežanskega okraja, dne 22. kimavca. Dne 3. vidnotoka t. l. bo ob 9^{1/2} uri predpoldne v Sežani v šolskem posloplju okrajna učiteljska konferencija za ta okraj. Vrsta razpram je: 1.) Pozdrav predsednika. 2.) Volitev dveh zapisnikarjev in določitev predsednikovega namest-

nika. 3.) Poročilo okrajnega šolskega nadzornika. 4.) „Domača in šolska vzgoja sploh, nje vrline, kako jo naj učitelj pospešuje.“ Ta izdelek mora vsak učitelj, oziroma učiteljica doposlati okrajnemu šolskemu svetu do 1. kimavca 1899. 5.) Poročilo knjižničnega odbora. 6.) Volitev istega odbora (5 članov). 7.) Volitev stalnega odbora (4 člane). 8.) Predlogi, ki se morajo 8 dni pred zborovanjem poslati šolskemu nadzorniku.

To vabilo se izdaja z ozirom na § 4. ministrske narredbe z dne 8. vel. travna 1872. drž. zak. št. 68.

Po konferenciji bo ob 1. uri popoldne volitev dveh zastopnikov učiteljstva v okrajni šolski svet.

Iz goriškega okraja. (Zaušnica domačim učiteljem.) Kakor so nam naznanili listi, bil je pri zadnji seji okrajnega šolskega sveta goriškega imenovan nadučitelj v Kanalu g. Vrč, do sedaj učitelj v gradiščanskem okraju. Za to službo sta prosila, kolikor nam je gotovo znano, tudi dva domača učitelja, toda milosti nista našla pri našem okrajnem šolskem svetu. Posledica temu bo tudi najbrž, da pride novi tovariš poprej v višjo plačilno vrsto, nego domačini, ki tu službujejo po deset in več let. Ali se ne pravi to, učiteljstvo izzivati, dražiti, netiti med njim razpor! Morda se celo namenoma tako postopa, da se učiteljstvo preveč ne okrepi v složnosti, kar bi marsikateri osebi ne ugajalo. S kakim veseljem naj opravljamo težavno svojo službo, s kakim spoštovanjem naj govorimo o svojih predstojnikih!

Ako okrajnemu šolskemu svetu nista ugajala dotična dva domača prositelja in si jih je želel več, da bi laglje izbiral, tedaj je zopet le krivda sl. tega oblastva, da se to ni zgodilo. Slovenskemu okrajnemu šolskemu svetu je bila pač sveta dolžnost za slovenski Kanal vsaj toliko skrbeti, kakor za Ločnik, t. j. dati tudi učitelju v Kanalu osebno doklado 100 gld., kakor onemu v Ločniku, kar bi bilo na vse strani bolj opravičljivo, in prositeljev za Kanal ne bilo bi manjkalo izmed domačega učiteljstva. Če si nismo sami sebi pravični, če sami ne postopamo pravično, kako naj tujci postopajo z nami pravično? Nismo vredni?

In kje sta dila učiteljska zastopnika, da nista ugovarjala in se z vsemi sredstvi uprla takemu ravnanju? Ako njih glas nič ne velja, tedaj je bolje, da sploh ne zahajata k sejam okrajnega šolskega sveta, dotični znesek naj se prihrani, saj je naša dežela itak uboga.

Vestnik.

Učiteljski konvikt: Gdč. Ana Petrovčič, učiteljica v Smedniku, na knj. kr. podr. št. 33, 5 gld.

Osobne vesti. G. Vojteh Sič, učitelj v Št. Vidu nad Ljubljano, je imenovan učiteljem na višji slovenski deklški šoli v Ljubljani; g. Božidar Čampa, učitelj pri D. M. v Polju, je imenovan učiteljem na državni šoli v Pulju. — Imenovani so gg.: Fran Čuk v Ostrožnem brdu nadučiteljem na Črnem vrhu; Alojzij Sežun v Rovtah nadučiteljem istotam; Ivan Cvirn v Trziču, nadučiteljem v Srednji vasi v Bohinju in Henrik Petras v Ljubljani učiteljem v Ljubnem. Stalno nameščena sta na svojih mestih gosp. Emil Gustin v Jesenicah in gdč. Franja Vovk v Zaspju. Premeščeni so na lastno prošnjo: nadučitelj v Dragotušu g. Kristijan Engelmann v Dobropolje; učitelj-voditelj v Božjakovem g. Štipko Jelenc v Dvor in učitelj-voditelj v Vrabčah g. Ivan Rudolf na Slap. Učitelj-voditelj v Razdrtem, g. Ivan Trošt, ki je bil imenovan za Slap, ostane na sedanjem mestu. Nadučitelj mestne ljudske šole na Barju g. Janko Likar je dobil učiteljsko mesto na II. mestni deški ljudski šoli v Ljubljani. Gdč. Roza Mrva je dobila začasno službo v Ihanu; g. J. Gorečan v Ratečah na Gorenjskem je dobil dveleten dopust.

Jubilejska samopomoč. Gosp. A. Kleč se je zaradi preoblega posla odpovedal predsedništvu. V odborovi seji dne 21. m. m. je bil izvoljen predsednikom in blagajnikom „Jubilejske samopomoči“ gosp. Jakob Dimnik. Njemu naj se pošiljajo v bodoče vsi prispevki.

Imenovanje. Vadniški učitelj v Gorici, g. Andrej Lašič, je imenovan c. kr. okrajnim šolskim nadzornikom za tolimski okraj.

Umrl je v Celju dne 24. kimavca okrajni šolski nadzornik g. Pavel Leitgeb. N. v m. p.!

Služba učitelja je razpisana pri D. M. v Polju do 7. t. m.

Prošnja. Na poziv v 19. številki „Učit. Tovariša“ se je odzvalo 16 gospodov tovarišev vojakov. Ker nas je brez dvojbe več, zato prosim še ostale gospode tovariše, da bi blagovolili odgovoriti v kratkem, da bode mogoče prošnjo z natančnimi podatki predložiti. Upanje je, da bode imela prošnja zaželeni uspeh. *A. Likozar.*

Vabilo k zborovanju „Ljubljanskega učiteljskega društva“, katero bode v sredo 11. vinotoka 1899. ob 1/28. uri zvečer v „Narodnem domu“ (v pritlični sobi na levo) po nastopnem vzporedu: 1.) Nagovor predsednika. 2.) Poročilo tajnika. 3.) Gmotno stanje ljubljanskega učiteljstva. 4.) Razni nasveti. 5.) Petje. 6.) Prosta zabava. K obilni udeležbi vabi najljubdeje *odbor.*

Vabilo k občenemu zboru „Društva v pomoč učiteljem njihovim vdovam in sirotam na Kranjskem“, ki bode dne 5. vinotoka 1899. dopoldne ob 9. uri v II. mestni deški šoli na Cojzovi cesti. Ob 8. uri je sv. maša pri sv. Jakobu. Dnevni red: 1.) Ogovor predsednika. 2.) Poročilo tajnika. 3.) Poročilo blagajnika. 4.) Poročilo pregledovavcev društvenih računov. 5.) Posamezni nasveti, o katerih je vsaj 8 dni prej odboru naznaniti. 6.) Volitev predsednika, blagajnika in 7. odbornikov, od katerih stanuje 2/3 v Ljubljani ali bližnji okolici (§ 22) ter pregledovavcev računov.

Vabilo na občni zbor „Národne Šole“, ki bode v četrtek, dne 5. vinotoka 1898. ob 1/2 11. uri v telovadnici II. mestne deške šole na Cojzovi cesti. Dnevni red: 1.) Nagovor predsednika. 2.) Poročilo tajnika. 3.) Poročilo blagajnika. 4.) Poročilo računskih preglednikov. 5.) Volitev 9 odbornikov. (Funkcionarje voli odbor) 6.) Volitev pregledovavcev društvenih računov. 7.) Nasveti, o katerih je vsaj 8 dni prej odboru naznaniti.

Iz „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“. Po posredovanju „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“ je sprejel gospod Štefan Primožič, šolski vodja v Postojni, v svoj „Ročni katalog“ z imenikom šol in učiteljstva na Kranjskem letos tudi imenik šol in učiteljstva na Spod. Štajerskem in Primorskem. Knjižica je izšla te dni v Šeberjevi tiskarnici v Postojni, kjer se tudi naroča. Urejena je prav primerno. V katalogu je prostora za 75 učencev, cena 70 kr., s poštnino 75 kr. Kdor bi želel prostora za več učencev, velja za vsakih 24 učencev 5 kr. več.

Obilo truda in stroškov sta imela gg. Primožič in Šeber s šematizmom, ker jima je šla trda za podatke. Kdor se je kdaj pečal s takim zbiranjem, mu je jasno, kako težko se dobi iz nekaterih okrajev potrebni material, zato naj vsakdo oprusti napake tudi v tem delcu.

Kranjskemu učiteljstvu je ustregel, da je dodal osebni status.

Odkar je prenehal „Popotnikov koledar“, smo zelo pogrešali imenik slovenskega in istrsko-hrvaškega učiteljstva. Temu nedostatku je odpomogel gospod Primožič, za kar smo mu prav hvaležni.

Upamo, da bo slovensko in istrsko-hrvaško učiteljstvo pridno poseglo po knjižici, ker je tudi cena jako nizka.

Podpisani direktorij jo cenjenemu učiteljstvu priporoča najtoplejše.

Direktorij „Zaveze slov. učiteljskih društev“ v Ljubljani, dne 21. kimavca 1899.

Predsednik:
L. Jelenc.

Tajnik:
Drag. Česnik.

Družba sv. Mohorja. Rojakom svojim naznanjamo veselo novico, da je število udov družbe sv. Mohorja tudi letos napredovalo! Naša družba šteje namreč **78.103 ude**, t. j. **972 več**, kakor lani, in **6563 več**, kakor pred-

lanskem. — Vidimo torej, da število Mohorjanov stalno raste — naj tako ostane i v bodoče!

Udje se razdelé po škofijah tako-le:

1. Goriška	8.904	t. j.	več	72
2. Krška	6.227	"	"	424
3. Lavantinska	24.806	"	"	364
4. Ljubljanska	30.742	"	manj	149
5. Tržaško-koperska	3.988	"	več	103
6. Sekovska	525	"	manj	65
7. Somboteljska	316	"	več	3
8. Zagrebška	568	"	"	4
9. Senjska	214	"	"	8
10. Poreška	111	"	"	7
11. Videmska	197	"	"	33
12. Djakovaška	47	"	"	
13. Bosenska	227	"	"	57
14. Razni kraji	318	"	"	
15. Amerikanci	790	"	"	72
16. Afrika in Azija	123	"	"	7

Izkaz kaže, da je družba najbolj napredovala v krški škofiji (424), v lavantinski (364) in tržaško-koperski (103). Nazadovala je najbolj v ljubljanski (149). V drugih je ostalo število nekako na isti visocini kakor lani.

Da smo tudi letos dosegli toliko uspeha, zato gré zahvala najprej Bogú, ki je zopet tako očitno blagoslovil naše delo, dalje požrtvovalnim poverjenikom, ki delujejo z rodoljubnim trudom za družbo, in vsem, ki so ji kakorkoli pripomogli k lepemu napredku. Iskrena hvala vsem!

Udom se bode torej letos razdelilo **vkup 468.618 knjig.**

Rokopisov je družbenemu odboru v minulem letu došlo nad 55. V seji dne 5. jul. t. l. je odbor sprejel sledeče:

1. Fr. Malograjski: „Za srečo“. Obširna povest.
2. Anton Medved: „Krivica in dobrota“. Igra v treh dejanjih.
3. Dr. Jan. Ev. Krek: „Božji blagoslov“. Povest.
4. Fr. Finžgar: „Dovolj pokore“. Povest.
5. J. Kostanjevec: „Za denar“. Povest.
6. Fr. Ks. Meško: „Norec“. Slika iz vasi.
7. P. Bohinjec: „Pri moji kokoši“. Sličica iz národa.

8. J. M. Dovič: „Izkoričevalci“. Dogodbica.
9. Podravski: „Dobro se je izvil“. Dogodbica.
10. Dr. A. Pavlica: „Sv. Gora pri Gorici“. Opis.
11. Jurij Trunk: „Žganje — naš sovračnik“.
12. Neimenovan: „Novi civilno-pravdni red“.
13. A. Obreza: „Kako plačujemo davke“.
14. Frančišek Podbor: „Krmljenje z fosforokislím apnom“.

15. Isti: „Gospodarske drobtinice“.

Dalje sta se sprejala obširna rokopisa:

17. Dr. Andrej Karlin: Priprava na smrt ali premišljevanje večnih resnic.“ Spisal sv. Alfonz Marija Ligvorski.

18. Dr. Anton Medved: „Anton Martin Slomšek, knezoškof lavantinski“. Spominska knjiga ob stoletnici njegovega rojstva.

Za prihodnje leto (1900) pripravlja odbor Mohorjanom že sedaj lep knjižni dar. Izdali bodemo II. zvezek „Slovenske Pesmarice“, ki se je že od mnogo stranij zahteval, lepo okrašeno knjigo „Anton Martin Slomšek“, Ligvorijevo „Pripravo na smrt“ itd. — Odbor se nadeja, da bode tako družbi ohranil stare ude ter privabil še prav mnogo novih! To dal Bog!

Trgovina s knjigami in papirjem

J. GIONTINI

v Ljubljani, Mestni trg št. 17

priporoča ob pričetku šolskega leta
svojo veliko zalogo vseh pisalnih
in risarskih potrebščin, zvezkov
itd., kakor tudi šolske knjige za
vse šole.

Jos. Petričevi zvezki se pre-
skrbe po originalnih cenah.

Najstarejša trgovina te vrste

v Ljubljani.

Miklosizheva

Začetnica in prvo berilo

za obče ljudske šole

se dobiva po 25 kr.

v knjigotržnici lg. pl. Kleinmayr & Fed. Bambergovi
v Ljubljani, Kongresni trg šte. 2.

POZOR!

Družbi sv. Cirila in Metoda in učiteljskemu konviktu v korist izdane

svinčnike Hardtmuthovega fabrikata

imam edino samo jaz za vse slovenske pokrajine v zalogi. Zahtevajte povsodi to zanesljivo dobro blago.

P. n. gg. učiteljem je cenik na razpolago.

Posamezni svinčniki so po 1 do 7 kr.

Na debelo veliko ceneje.

V zalogi imam tudi vse šolske knjige in razne šolske potrebščine. — Cene nizke. — Postrežba točna.

Ivan Bonač,
trgovec v Ljubljani.

Izhaja 1., 10. in 20. dne vsakega meseca ter stane za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. Udje „Slovenskega učiteljskega društva“ plačajo na leto 3 gld. naročnine in 1 gld. udnine. — Spisi naj se blagoizvolijo pošiljati odgovornemu uredniku (uredništvu) v Ljubljani, Šubičeve ulice št. 3; naročnino pa prejema g. Frančišek Črnagoj v Ljubljani (Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. — Oznanila in poslanice se računajo za celo stran 15 gld., pol strani 8 gld., 1/3 strani 5 gld., 1/4 strani 4 gld., 1/8 strani 2 gld.; manjši inserati po 10 kr. petitvrsta. Večkratno objavljenje po dogovoru. Priloge poleg poštne še 3 gld.